

ความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

Management Achievement of the Royal Development Study Centers

ฉัฐทริกา บางแก้ว¹

10.14456/jrgbsrangsit.2018.32

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้มี 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาความสำเร็จของการบริหารจัดการของศูนย์ศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จ และ (3) เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง 2 แห่ง คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งตั้งอยู่ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา 10 ราย และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี อีก 10 ราย รวมเป็นจำนวน 20 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าความสำเร็จของการบริหารจัดการของศูนย์ศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริประสบความสำเร็จสูงมาก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินการ เช่น ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ความมีสติ สงบ เยือกเย็น ความวิริยะอุตสาหะ การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความสามัคคี ความไม่ฟุ้งเฟ้อ ความเรียบง่าย พยายามสร้างผลประโยชน์ให้เกิดมากที่สุด และสูญเสียน้อยที่สุด ตลอดจนมีความเจริญเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไป และ มีความยั่งยืน เป็นต้น โดยมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้การบริหารจัดการประสบความสำเร็จ คือ หลักภาวะการเป็นผู้นำในการบริหารงาน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the success of the management center of the Royal Development Study Center. (2) to study the factors affecting the successful management and (3) to suggestions to improve the factors that affect success. This research is characterized by qualitative research. The results of the study and the in-depth interviews from two specific samples, namely, the Royal development study center, Khao Hin Son. It is located in Khao Hin Son. Amphoe Phanom Sarakham Chachoengsao 10 and Huay Sai Royal Development Study Center. There were 10 people in Petchaburi province totaling 20 persons.

The analysis of data The success of the Royal Development Study Center's success has been very successful. That is like this. This is because the sufficiency economy is used in the operation such as moderation, rationality, well-controlled system, calm mind, calm perseverance. Helping each other, harmony, not extravagance. Simplicity Try to maximize the benefits and minimize losses. The success factors of successful management are the leadership in the management.

Keywords: Management, The Royal development study centers

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ทรงใช้หลักการของการพัฒนาที่ต้องเป็นไปตามขั้นตอน คำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และสังคมวิทยาของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันด้วยเสมอ ดังพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา ภูมิประเทศตามสังคมวิทยา คือนิสัยใจคอของคนเรา จะไปบังคับให้คนคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราเข้าไปช่วยโดยที่คิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจ หลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ...”

ด้วยหลักการดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้ง “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ขึ้นตามภูมิภาคต่างๆ จำนวน 6 ศูนย์ โดยมีแนวทางและวัตถุประสงค์ตามพระราชดำริ ดังนี้

“...เป็นการสาธิตการพัฒนาเบ็ดเสร็จ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างทุกด้านของชีวิตประชาชนที่จะหาเลี้ยงชีพในท้องที่จะทำอย่างไร และได้เห็นวิทยาการแผนใหม่จะสามารถที่จะหาวิธีการ จะทำมาหากินให้มีประสิทธิภาพ...”

“...ด้านหนึ่งก็เป็นจุดประสงค์ของศูนย์ศึกษาที่เป็นสถานที่สำหรับค้นคว้า วิจัยในท้องที่ เพราะว่าแต่ละท้องที่ สภาพพื้น ฟ้า อากาศ และประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ ก็มีลักษณะแตกต่างกันมากเหมือนกัน...”

“...กรมกองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประชาชนทุกด้าน ได้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประองคองกัน ประสานกัน ตามธรรมดาแต่ละฝ่ายต้องมีศูนย์ของตน แต่ว่าอาจจะมึงานถือว่าเป็นศูนย์ของตนเอง คนอื่นไม่เกี่ยวข้อง และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเป็นศูนย์ที่รวบรวมกำลังทั้งหมดของเจ้าหน้าที่ทุกกรม กอง ทั้งในด้านเกษตรหรือในด้านสังคม ทั้งในด้านงานการส่งเสริมการศึกษามาอยู่ด้วยกัน ก็หมายความว่าประชาชนซึ่งจะต้องใช้วิชาการทั้งหลายก็สามารถที่จะมาดู ส่วนเจ้าหน้าที่จะให้ความอนุเคราะห์แก่ประชาชนก็มาอยู่พร้อมกัน ในที่เดียวกันเหมือนกัน ซึ่งเป็นสองด้าน ก็หมายถึงว่าที่สำคัญปลายทางคือ ประชาชนจะได้รับประโยชน์และเส้นทางของผู้เป็นเจ้าของพื้นที่จะให้ประโยชน์...”

จากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสามารถสรุปแนวทางและวัตถุประสงค์ของศูนย์ศึกษาการพัฒนา ได้ คือ

1) การทำการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาทางด้านต่างๆ ให้เหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงเปรียบเสมือน “ตัวแบบ” ของความสำเร็จที่จะเป็นแนวทางและตัวอย่างของผลสำเร็จให้แก่พื้นที่อื่นๆ โดยรอบได้ทำการศึกษา

2) การแลกเปลี่ยนสื่อสารระหว่างนักวิชาการ นักปฏิบัติ และประชาชน การศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัยต่างๆ ที่ได้ผลแล้วควรจะไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่จริง ได้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ควรเป็นแหล่งผสมผสานวิชาการและการปฏิบัติ เป็นแหล่งความรู้ของราษฎร เป็นแหล่งศึกษาทดลองของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์และแนวทางแก้ไขปัญหาระหว่างคน 3 กลุ่ม คือ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ ซึ่งทำหน้าที่พัฒนาส่งเสริม และราษฎร

3) การพัฒนาแบบผสมผสาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นตัวอย่างที่ดีของแนวความคิดแบบสหวิทยาการ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในพื้นที่นั้นๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯแต่ละแห่งจะเป็นแบบจำลองของพื้นที่และรูปแบบการพัฒนาที่ควรจะเป็น เพื่อเป็นตัวอย่างว่าในพื้นที่และรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ลักษณะหนึ่งๆ นั้น จะสามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ได้อย่างไรบ้าง มิใช่การพัฒนาเฉพาะทางใดทางหนึ่งแต่พยายามใช้ความรู้จากสาขามากที่สุด แต่ละสาขาให้เป็นประโยชน์เกื้อหนุนกับการพัฒนาสาขาอื่นๆ และระบบของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯควรเป็นการผสมผสานไม่เพียงเฉพาะเรื่องความรู้เท่านั้น แต่ต้องมีการผสมผสานการดำเนินงานและการบริหารที่เป็นระบบด้วย

4) การประสานงานระหว่างส่วนราชการ เป็นแนวทางและวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง เนื่องจากกระบวนการพัฒนาและ ระบบราชการไทยมีปัญหานี้โดยพื้นฐาน เป็นสิ่งบั่นทอนประสิทธิภาพและผลสำเร็จของงานลงอย่างน่าเสียดาย แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทุกแห่งจึงเน้นการประสานงาน การประสานแผน และการจัดการระหว่างกรม กอง และส่วนราชการต่างๆ

5) เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) กล่าวคือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ มีการศึกษาทดลอง และสาธิต ให้เห็นถึง ความสำเร็จของการดำเนินงานพร้อมๆ กันในทุกด้าน ทั้งด้านการเกษตร ปศุสัตว์ ประมง ตลอดจนการพัฒนาทางด้านสังคม และงานศิลปาชีพ ในลักษณะของ “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” เมื่อผู้สนใจเข้าไปศึกษาดูงาน โดยจะมีให้ดูได้ทุกอย่างในบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทั้งหมด ผู้สนใจหรือเกษตรกรจะได้รับความรู้รอบด้าน อีกทั้งมีความสะดวก รวดเร็ว ซึ่งนำไปสู่การได้รับประโยชน์สูงสุด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเน้นย้ำ แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเป็นปรัชญานำทางการแก้ไขและพัฒนาประเทศให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤติ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดจนการใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและการกระทำเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ธุรกิจ และประเทศ ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ สมดุลและยั่งยืน ในปัจจุบันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการตอบสนองอย่างแพร่หลาย หน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนน้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติพร้อมทั้งอัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นกรอบ ความคิดในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อเป็นแนวทางใน การพัฒนาและบริหารประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่ความสมดุลแบบองค์รวม รวมทั้งเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2551)

เศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการ

นำวิชาต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐาน จิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความ ซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความ รอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สมพร เทพสิทธิ์า, 2548, น.7)

ปัจจุบันศูนย์ศึกษาฯ มีผลการศึกษาที่ประสบความสำเร็จแล้วในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านการปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดในสภาพพื้นที่ต่างๆ การเลี้ยงสัตว์ที่ถูกต้อง การประมง ฯลฯ โดยได้มีการสาธิตไว้ในลักษณะของ "พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต" ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นวิธีการที่ง่าย เกษตรกรสามารถนำไปเป็นความรู้ในการประกอบอาชีพได้ ดังนั้น ประชาชนทุกหมู่เหล่าสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ที่ศูนย์ศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ใกล้เคียงได้โดยตรงหรือจะขอไปเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรต่างๆ ได้เช่นกันสำนักงาน กปร. และศูนย์ศึกษาฯ พร้อมทั้งจะให้บริการกับทุกท่าน ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำความรู้จากศูนย์ศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง สมดังพระราชปณิธานแห่งองค์ "พระมหากษัตริย์นักพัฒนาผู้ยิ่งใหญ่"

การที่เกษตรกรจะสามารถทำการเพาะปลูกให้ได้ผลผลิตมากขึ้นและสามารถเลี้ยงตัวเองได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการทำการเกษตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมความรู้ในเรื่องการทำการเกษตรอย่างมีหลักวิชาและใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งจะช่วยให้มีความสามารถในการผลิตเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ความรู้ในเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน การรักษาป่าไม้เพื่อให้เกิดความชุ่มชื้นกับดิน ตลอดจนการปลูกพืชที่เหมาะสม การประมง หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของราษฎรในท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องที่ควรต้องส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ ด้วยเหตุนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องมี "ตัวอย่างของความสำเร็จ" เผยแพร่ความรู้การทำการเกษตรอย่างมีหลักวิชา ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ไปสู่เกษตรกรด้วยวิธีการที่เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติที่เป็นจริงได้ จึงพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการจัดตั้ง "ศูนย์ศึกษาการพัฒนา" ขึ้นในทุกภูมิภาค เพื่อเป็นศูนย์รวมของการศึกษากันคว่ำในด้านการพัฒนาแขนงต่างๆ เฉพาะภูมิภาคเฉพาะท้องถิ่น และเป็นศูนย์รวมของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทุกด้าน ได้มาร่วมกันเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรในการทำการเกษตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาแต่ละศูนย์นั้น ได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่นั้นๆ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและสภาพปัญหาของการพัฒนาแล้วดำเนินการพัฒนาตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเฉพาะพื้นที่ และสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของราษฎรในพื้นที่นั้นๆ ผลจากการทดลองวิจัยนี้ได้นำไปเผยแพร่สู่ราษฎรด้วยวิธีปฏิบัติที่ง่าย ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติเองได้ โดยจัดให้มีการสาธิตและอบรมในรูปแบบต่างๆ จึงกล่าวได้ว่า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาอาชีพเกษตรกรเพื่อให้ราษฎรในท้องถิ่นต่างๆ สามารถพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเองให้มีประสิทธิภาพในการเพิ่มผลผลิตมากขึ้นจนสามารถเลี้ยงตัวเอง ได้ในระยะยาว อาทิเช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการค้นคว้า ทดลอง และสาธิตเกี่ยวกับการพัฒนาที่ทำกินของราษฎรให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของพืชหลายชนิด และ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัด

เพชรบุรี ดำเนินการศึกษาแนวทางและวิธีการที่จะพัฒนาฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม โดยหาวิธีการที่จะให้เกษตรกรมีส่วนในการปลูก ปรับปรุงและรักษาสภาพป่าพร้อมๆ กับมีรายได้และผลประโยชน์จากป่าด้วย

การค้นคว้าทดลองด้านการเกษตรที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัจจัยด้านการเกษตรที่มีอยู่ในประเทศ นำมาใช้อย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น จะเห็นได้จากโครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำเนินการค้นคว้าทดลองโครงการต่าง ๆ เป็นการสวนพระองค์มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2505 แต่ละโครงการนั้นได้ใช้เทคโนโลยีทางด้านวิทยาศาสตร์มาช่วยในการศึกษาค้นคว้าและทดลองด้วยขั้นตอนการผลิตที่ไม่ยากนัก เพื่อเผยแพร่หรือแนะนำให้ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติเองได้ เป็นการเสริมสร้างอาชีพด้านการเกษตร เช่น โครงการเกี่ยวกับปลาหมอเทศ ปลานิล นาข้าวทดลอง ข้าวไร่ การผลิตก๊าซชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ โรงโคนม พันธุ์โคนม ศูนย์รวมนม เนยแข็ง น้ำผลไม้ โครงการขจัดน้ำเสียโดยปลูกผักตบชวา สวนพืชสมุนไพร โครงการห้วย เป็นต้น

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง “ความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยโดยตลอดมา ให้ได้ทราบหลักการปฏิบัติอย่างละเอียด และถูกต้องจากการพัฒนาตัวแบบวิธีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความใจ เพื่อขยายผลการปฏิบัติให้เป็นไปในวงกว้างและเป็นประโยชน์ต่อเนื่องเชื่อมโยงกันขององค์กรที่นำแนวพระราชดำริ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาประยุกต์ใช้การประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจเพื่อมุ่งที่จะให้คำนึงถึงความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน รวมทั้งการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยส่งผลให้แก่กลุ่มประชาชน ชุมชน และเอกชน บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และทำให้เป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

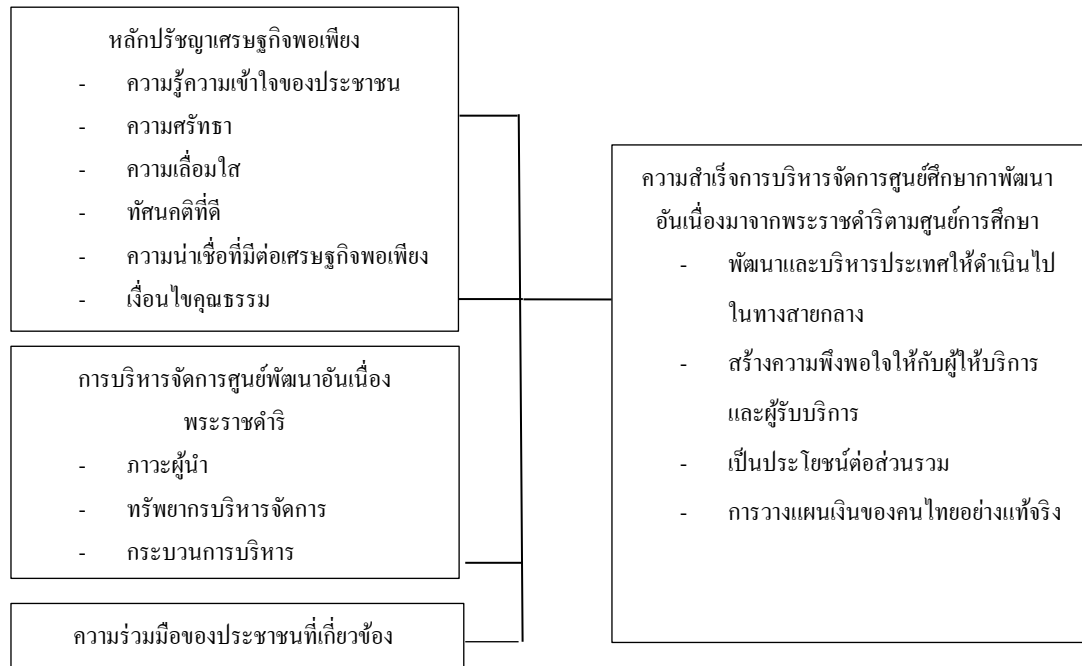
ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. เพื่อเสนอแนะให้มีภาพปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. เพื่อสืบค้นให้เห็นข้อแตกต่างของการบริหารบุคคลในธุรกิจสิ่งก่อสร้างแบบถาวรกับแบบเคลื่อนย้ายได้

การวิจัยเรื่อง ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งสามารถแสดงกรอบความคิดในการวิจัย ได้ดัง ภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม(Dependent Variable)

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรบริหารจัดการ
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ในครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งตั้งอยู่ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 20 คน โดยการดำเนินการ ดังนี้ คือ

- 1) ตัวผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง
- 2) เครื่องบันทึกเสียง สำหรับการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้ได้ใจความที่ละเอียดครบถ้วน สะดวก

แก่การนำมาถอดความเพื่อใช้ในการศึกษาควบคู่ไปกับการจดบันทึก

3) การจดบันทึกเพื่อให้สามารถบันทึกประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม นอกจากแนวคำถามที่เตรียมไว้ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและบันทึกเพิ่มเติม ช่วยเตือนความจำระหว่างการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการบริหารจัดการของศูนย์บริการและถ่ายทอดของเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งตั้งอยู่ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา และ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดเพชรบุรีที่มีความสัมพันธ์กับการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) การอภิปรายกลุ่ม เพื่อแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูลและหาแนวทางที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถนำหลักการดังกล่าวไปปฏิบัติได้จริงในการส่งเสริม เผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน โดยการร่วมกันอภิปรายระหว่างกลุ่มสมาชิกของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา และ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดเพชรบุรี

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพมีความยืดหยุ่นผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ และเกิดความไว้วางใจในคุณภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ คือ การตรวจสอบแบบสามเส้า

1) การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการตรวจแหล่งที่มาของข้อมูลใน ด้านเวลา ด้านสถานที่ และบุคคล เพื่อพิจารณาว่าเมื่อเก็บข้อมูลต่างเวลา ด้านสถานที่ และผู้ให้ข้อมูล ต่างคนแล้วข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกัน

2) การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านผู้วิจัยเป็นการตรวจสอบข้อมูล หากมีการเปลี่ยนผู้เก็บข้อมูล แล้วข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกัน

3) การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการ เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากวิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธี วิธีที่ต่างกันแล้วข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้เอกสาร

5. สรุปผลการวิจัย

การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวางรากฐานการพัฒนาโดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของราษฎร ซึ่งจะต้องพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งก่อน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองและจะต้องสอดคล้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมความรู้ เทคนิค วิชาการ อันทันสมัย เรียบง่าย ประหยัด ถูกต้องตามหลักวิชาการ คำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางด้านภูมิศาสตร์และสังคมวิทยาของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันด้วย เปรียบดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยหลักการดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้ง “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ขึ้นตามภูมิภาคต่างๆ จำนวน 6 ศูนย์ ทำหน้าที่เสมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” ที่รวบรวมสรรพวิชาในการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย วิธีการแก้ปัญหาด้านเกษตรกรรมที่ครอบคลุมปัญหาเรื่องน้ำ ดิน และป่าไม้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แต่ละแห่งล้วนมีลักษณะปัญหา “เฉพาะ” แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมราชินีนาถเกี่ยวกับสภาพปัญหาของแต่ละแห่งไว้อย่างชัดเจน สรุปได้ดังนี้

1) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัญหาเกิดจากการตัดป่าแล้วปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด และมันสำปะหลัง ซึ่งทำให้ดินจืดและกลายเป็นทราย ในฤดูแล้งจะมีการชะล้างเนื่องจากลมพัด ในฤดูฝนจะมีการชะล้างเนื่องจากน้ำเซาะ

2) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเป็นสภาพป่าพรุเก่า ดินประกอบด้วยพืชที่ทับถมมาเป็นเวลานานผสมกับน้ำทะเล มีผลทำให้ดินที่มีแร่กำมะถัน เมื่อสัมผัสกับอากาศก็กลายเป็นออกไซด์ และเมื่อผสมกับน้ำก็กลายเป็นกรดกำมะถัน (Sulfuric Acid)

3) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี เกิดปัญหาดินเค็มเพราะน้ำทะเลขึ้นถึง

4) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ต้นเหตุจากการตัดไม้ทำลายป่าทำให้ขาดน้ำในหน้าแล้ง ส่วนฤดูฝนน้ำไหลแรงจึงชะล้างหน้าดิน ดินผิวบางลงและเกิดเกลือในดิน

5) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ปัญหาจากการทำลายป่าในฤดูฝนจะมีการชะล้าง เนื่องจากน้ำเซาะจนเหลือแต่หิน กรวด

6) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี สาเหตุจากการตัดไม้และการปลูกพืชไร่ จนดินจืดกลายเป็นทราย เมื่อถูกลมและน้ำชะล้างไปหมด จนเหลือแต่ดินดานไร้ประโยชน์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริ โดยเมื่อมีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ของแต่ละศูนย์ ในระยะเริ่มแรกมีรูปแบบองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารและอนุกรรมการของแต่ละศูนย์ที่แตกต่างกันออกไป ทำให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ มีลักษณะหลากหลาย และขาดเอกภาพ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯสามารถจะดำเนินงานสนองพระราชดำริ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเอกภาพและสอดคล้องซึ่งกันและกัน คณะรัฐมนตรีจึงมีมติ เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2535 ให้ดำเนินการปรับปรุงระบบบริหารงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยให้ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร โครงการและอนุกรรมการที่ถือปฏิบัติแต่เดิมทั้งหมด ให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร โครงการและอนุกรรมการที่ถือปฏิบัติแต่เดิมทั้งหมด ให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร โครงการและอนุกรรมการวางแผนและติดตามประเมินผลชุดเดียว ดังนี้

คณะกรรมการบริหารศูนย์ ประกอบด้วย องคมนตรีเป็นประธาน เลขาธิการ กปร. เป็นรองประธาน อธิบดีกรมที่เกี่ยวข้อง 12 คน ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ตั้งอยู่ 6 คน เป็นกรรมการ รองเลขาธิการ กปร. เป็นกรรมการและเลขานุการ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานและผู้แทนสำนักงาน กปร. เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ รวมกรรมการทั้งสิ้น 23 คน มีหน้าที่กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายในการดำเนินงาน รวมทั้งแนวทางการบริหาร โครงการ อำนวยการควบคุม กำกับ ดูแล ให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวพระราชดำริที่ได้กำหนดไว้ ติดตามผลและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน ให้บรรลุผล และกรรมการชุดนี้สามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน หรือบุคคลเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติได้ตามความจำเป็น

อนุกรรมการแผนแม่บทและติดตามประเมินผล ประกอบด้วย เลขาธิการ กปร. เป็นประธาน คณะอนุกรรมการ รองอธิบดีที่เกี่ยวข้อง 5 กรม เป็นรองประธานอนุกรรมการ ผู้แทนจากกรมที่เกี่ยวข้อง 9 กรม เป็นอนุกรรมการ ที่ปรึกษาด้านการประสานงาน สำนักงาน กปร. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ผู้แทนสำนักงาน กปร. และผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 ศูนย์ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนแม่บทของศูนย์ฯ ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของคณะกรรมการบริหาร ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานและพิจารณาถ่วงดุลของรายละเอียดโครงการและงบประมาณประจำปีตามที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เสนอขอรับการสนับสนุน

องค์กรดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แต่ละศูนย์ ประกอบด้วย ผู้ดำเนินงานตามความเหมาะสม ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการบริหาร โครงการ คือ อนุกรรมการดำเนินงาน และคณะทำงานที่เป็นผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากส่วนกลางและระดับพื้นที่มากกว่า 10 กรม มาร่วมกันปฏิบัติงาน คือ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ฯลฯ ในจำนวนเหล่านี้ จะมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน อำนวยความสะดวกตามความจำเป็น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวางรากฐานการพัฒนาโดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของราษฎร ซึ่งจะต้องพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งก่อน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองและจะต้องสอดคล้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมความรู้ เทคนิค วิชาการ อันทันสมัย เรียบง่าย ประหยัด ถูกต้องตามหลักวิชาการ กำเนิดถึงสภาพแวดล้อมทางด้านภูมิศาสตร์และสังคมวิทยาของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันด้วยเสมอ ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ข้อค้นพบจากการวิจัย

จากการวิจัย “ความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านทรัพยากรบริหารจัดการ และด้านกระบวนการบริหาร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านทรัพยากรบริหารจัดการ และ ด้านกระบวนการบริหาร

ด้านภาวะผู้นำ

ด้านภาวะผู้นำ ผู้นำแห่งยุค เพื่อความสุขที่ยั่งยืนหวังที่จะสร้างผู้นำเกษตรกรที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยการคัดเลือกเกษตรกรจากทั่วประเทศ จังหวัดละ 2 คน มาดำเนินการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจหลักการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนถึงขั้นที่สามารถกลับไปเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชนของตนเองได้

สรุปได้ว่า ด้านภาวะผู้นำผู้นำเกษตรกรจะได้เรียนรู้ 4 แนวคิดหลัก คือ “คิด ทำ นำ เปลี่ยน” คิด... คือการคิดอย่างรอบคอบ มีเหตุมีผล และรู้จักวางแผนการใช้ชีวิต

ทำ... คือการลงมือทำทันทีตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ นำ... คือการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม และเปลี่ยน... คือการเปลี่ยนแปลงตนเอง ครอบครัวและชุมชน สุขภาพที่ยั่งยืนนำความรู้ทั้งหมดกลับไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรในชุมชนของตนเอง โดยโครงการจะติดตามผลอย่างใกล้ชิด รวมถึงให้การสนับสนุนการสร้างชุมชนพอเพียงให้เกิดขึ้นได้สำเร็จเป้าหมายของโครงการนี้คือ มุ่งหวังให้เกิดชุมชนพอเพียงขึ้นทั่วประเทศเพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจ และสามารถดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างยั่งยืน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

ด้านทรัพยากรบริหารจัดการ

ด้านทรัพยากรบริหารจัดการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลเพื่อนำไปพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนา จัดให้มีการบูรณาการในรายวิชาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และหลากหลาย สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม โครงการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้าง

ศูนย์การเรียนรู้ฯ ที่รวบรวมผลงาน โครงการตามแนวพระราชดำริ ส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดทำโครงการและนำเสนอ เช่น โครงการอาชีพ ซึ่งได้ร่วมเรียนรู้กับวิทยากรท้องถิ่นโดยมีครูคอยเป็นที่ปรึกษาโครงการ และจัดทำทุกพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งอาหารและพืชสมุนไพร พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับชุมชนในการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่าด้านทรัพยากรบริหารจัดการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ พร้อมทั้งติดตามประเมินผล เพื่อนำไปพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนา จัดให้มีการบูรณาการในรายวิชาต่างๆ อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม โครงการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านกระบวนการบริหาร

ด้านกระบวนการบริหาร เป็น หลักการเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้กับองค์กร ดังนี้ ให้องค์กรเราใช้นโยบาย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ความมีสติ สงบ และมีหลักการ การพึ่งพาตนเอง มานะ อุตสาหะ การพึ่งพาอาศัย รักรักสามัคคี ภูมิสังคม อุดรอยรั้ว เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด การเติบโตเป้าหมายที่ละขั้นอย่างยั่งยืน เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของพนักงาน ในองค์กรเรา โดยเฉพาะผู้นำองค์กร ตลอดจนพนักงานและฝ่ายขายในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และ ความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

- ความพอประมาณในทุกด้าน ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การรับพนักงานประจำให้พอดีกับงาน คุมการบริหารค่าจ้างและสวัสดิการ ในการใช้ทรัพยากรบุคคลดังกล่าว ใช้นโยบายการส่งเสริมให้พนักงานมีความสมดุลในการทำงาน

- ความมีเหตุผล ผลการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลเช่นในการสรรหาและคัดเลือกคนตัวแทน ผู้บริหารฝ่ายขาย ที่มีความรู้ ซื่อสัตย์ ในการบริหารทรัพยากรบุคคล การใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ในทุกด้าน หมายถึง องค์กรเราต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

- เป็นองค์กรที่มีความรู้คู่คุณธรรม สมดุลและยั่งยืน การสะสมทุนมนุษย์ ทุนความรู้ การบริหารจัดการความรู้ (knowledge management) มีนโยบายโดดเด่นในการพัฒนาพนักงานอย่างต่อเนื่องการเน้นให้พนักงานมีคุณธรรม จริยธรรม ในการทำงานและการดำรงชีวิต คุณภาพชีวิตในการทำงานกับคุณภาพของชีวิตสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิต

สร้างและพัฒนา “ยุทธศาสตร์และวัฒนธรรม” องค์กรบนฐานหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบนหลักการแห่งความพอเพียงและบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนบุคลากร ให้มีค่านิยมแห่งความพอเพียง ออกแบบระบบ เครื่องมือช่วย เช่น บัญชีครัวเรือนบุคลากร, Self-assessment tools ฯลฯ พัฒนา Change and development management program ที่เอื้อต่อการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การ

พัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และ เทคโนโลยีมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของคนในทุกระดับทั้งในการพัฒนาและ บริหารองค์กรเราให้ดำเนินไปใน “ทางสายกลาง” การพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน นำไปสู่ความสุข ความยั่งยืน การรักษา ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าอย่างมั่นคงเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ จากด้านกระบวนการบริหาร จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า

ด้านกระบวนการบริหารหลักการเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้กับองค์กร ดังนี้ ในองค์กรเราใช้นโยบาย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ความมีสติ สงบ และมีหลักการ การพึ่งพาตนเอง มานะ อุตสาหะ การพึ่งพาอาศัย รู้รักสามัคคี ภูมิสังคม อุดรอยรั้ว เพิ่มรายได้ ขยาย โอกาส เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด การเติบโตเป้าหมายที่ละขั้นอย่างยั่งยืน เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของพนักงาน ในองค์กรเรา โดยเฉพาะผู้นำองค์กร ตลอดจนพนักงานและฝ่ายขายในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

- ความพอประมาณในทุกด้าน ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และ ผู้อื่น เช่น การรับพนักงานประจำให้พอดีกับงาน คุมการบริหารค่าจ้างและสวัสดิการ ในการใช้ทรัพยากรบุคคล ดังกล่าว ใช้นโยบายการส่งเสริมให้พนักงานมีความสมดุลในการทำงาน

- ความมีเหตุผล การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลเช่นในการ สรรหาและคัดเลือกคนตัวแทน ผู้บริหารฝ่ายขาย ที่มีความรู้ ซื่อสัตย์ ในการบริหารทรัพยากรบุคคล การใช้ทรัพยากร มนุษย์ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ในทุกด้าน หมายถึง องค์กรเราต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการ เปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้ง โกลัและไกล

- เป็นองค์กรที่มีความรู้คู่คุณธรรม สมดุลและยั่งยืน การสะสมทุนมนุษย์ ทุนความรู้การบริหารจัดการ ความรู้ (knowledge management) มีนโยบายโดดเด่นในการพัฒนาพนักงานอย่างต่อเนื่องการเน้นให้พนักงานมี คุณธรรม จริยธรรม ในการทำงาน และในการดำรงชีวิต คุณภาพชีวิตในการทำงานกับคุณภาพของชีวิตสุขภาพและ ความปลอดภัยในชีวิตสามารถอธิบายได้ว่าด้านกระบวนการบริหารดังกล่าวที่ดีต่อไป

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร โดยตระหนักถึงสร้างและพัฒนา “ยุทธศาสตร์และวัฒนธรรม” องค์กรบนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การศึกษาความสำเร็จการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เหมาะสม
ยั่งยืนการศึกษาต่อไป

6. เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง . (2548). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ณัฐพงศ์ ทองภักดี. และคณะ. (2542) *การปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านการค้าระหว่างประเทศ*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. (2547). *โครงการศึกษาและจัดทำฐานข้อมูลกลุ่ม / องค์กร / พื้นที่ ที่ใช้
หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่ง
ประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ภาณุวัฒน์ ไชยมะโน. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์
ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. (Unpublished Master's thesis)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศักดิ์ชาย สมใส. (2541). *ทัศนคติของเกษตรกรหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์การศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ*. (Unpublished independent). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศิริรัตน์ หอมนาน. (2547). *ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วย
ฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. (Unpublished Master's thesis) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมพร เทพสิทธา. (2548). *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: กองทุนอริยมรรค.
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) (2559). *ศูนย์
ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การบริหารงานแบบบูรณาการพระราชดำริ*. สืบค้น 26
ธันวาคม 2559 จาก <http://km.rdpb.go.th>.